

Maltese Literature Group Inc. Grupp Letteratura Maltija Ink.

Incorporation No. A8686H

Kull korrispondenza għandha tintbagħat lis-Segretarju f'dan l-indirizz:
MLG, 477 Royal Parade, Parkville, Victoria 3052

FOLJU T'AHBARIJJIET Numru 205 :: ĠUNJU 2013

Editor: Paul Vella
paul.vella44@gmail.com

IL-LAQGĦA TAL-MEMBRI LI TMISS

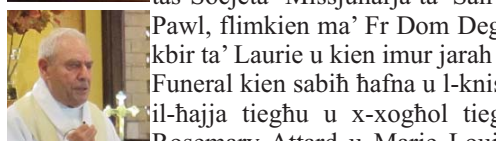
Il-laqgħa li tmiss, bħas-soltu, se tkun l-aħħar Ġimgħa tax-xahar, jiġifieri nhar il-Ġimgħa, **28 ta' Ġunju, 2013** fiċ-Ċentru Malti ta' Parkville, fis-7.30 pm. Il-membri kollha mistiedna li jiġbu xi xogħol biex jinqara f'din il-lejla. Jekk jogħġbokkom ippruvaw li tkunu hemm fil-hin. Nixtiequ naraw aktar membri jattendu għal dawn il-laqgħat, għalhekk hajru lill-membri tal-familja u lil hbiebkom biex jiġu u jsiru membri.

PROGRAMM MUŻIKO-LETTERARJU

Il-Programm Mużiko-Letterarju huwa wiehed mill-iktar avvenimenti importanti fil-kalendarju tal-Grupp tagħna. Din is-sena dan se jinżamm il-Hadd, 22 ta' Settembru fis-Sala taċ-Ċentru Malti ta' Parkville. Nitolbukom li żżommu din id-data biex tkunu tistgħu tattendu. Jekk hemm xi membri li għandhom xi xogħol għall-Programm Mużiko-Letterarju ta' din is-sena tkun haġa tajba jekk jibagħtuh lil **Ray Anastasi, 19 Daimler Ave, Keilor Downs, Victoria 3038** biex ikun jista' jibda jaħdem fuqu u mhux kolloxx jaqqa' għall-aħħar hin. Kif tafu, ix-xogħol irid jiġi ttajpjat, moqri, ikkoreġut, u wara jerga' jiġi moqri. Dan jiehu hafna żmien. Wara irid jiġi ppagnat u jmur għand l-istampatur biex jiġi mitbugħ u jkun għandna għall-Programm Mużiko-Letterarju. L-ghajjnuna tagħkom tkun apprezzata. Fl-istess hin, dawk li għandhom aċċess għall-*internet*, ikun aktar faċli jekk jibagħtu x-xogħol tagħhom permezz ta' *email* lil Ray Anastasi: rrmlanastasi@bigpond.com

IL-FUNERAL TA' LAURIE ARMATO

Bħalma kulhadd jaf, mit-tribut li bġhattikom wara l-mewt tal-membri tagħna, Laurie Armato, dan il-membri u ħabib tagħna ħalla din id-dinja nhar il-Ġimgħa, 3 ta' Mejju. Il-funeral tiegħu sar nhar il-Hamis, 9 ta' Mejju, fil-Knisja ta' San Kristofru, Airport West, fejn il-Quddies Funebri giet iċċelebrata minn ħames saċerdoti: Fr Edwin Agius, Fr Denis Carabott, Fr Emmanuel Adami u Fr Paul Kierce, kollha tas-Socjeta' Missjunarja ta' San Pawl, flimkien ma' Fr Dom Degiorgio, membru tal-Grupp tagħna u li kien ħabib kbir ta' Laurie u kien imur jarah sikwiet speċjalment kemm kien ilu ma jiflaħx. Il-Funeral kien sabiħ hafna u l-knisja kienet mimlija. Tkellmu hafna fuq Laurie, fuq il-hajja tiegħu u x-xogħol tiegħu fil-komunita'. Min-naħa tal-Grupp tagħna, Rosemary Attard u Marie Louise Anastasi, tkellmu fuqu u qraw żewġ poeżiji tiegħu. Għal darb'ohra, f'isem il-Kumitat u l-membri kollha tal-Grupp Letteratura Maltija tal-Victoria, noffru l-kondoljanzi tagħna lill-familja ta' Laurie Armato, speċjalment hih Salvu u oħtu, Paolina. Agħtih, O Mulej, il-mistrieħ ta' dejjem.

Il-miżata ta' shubija issa qed tithallas fl-1 ta' Jannar ta' kull sena minn kulhadd. Dan ifisser li l-miżata issa tithallas minn Jannar sa Diċembru. Dawk li għadhom ma ħallsuhiex huma mitluba jagħmlu dan fil-laqgħa li tmiss u jaraw lil Ray Anastasi. Grazi. Il-miżata għadha \$10 kull familja. Grazi li dawk li ħallsu l-miżata fl-aħħar laqgħa tagħna.

MIŻATA TA' SHUBIJA

Il-miżata ta' shubija issa qed tithallas fl-1 ta' Jannar ta' kull sena minn kulhadd. Dan ifisser li l-miżata issa tithallas minn Jannar sa Diċembru. Dawk li għadhom ma ħallsuhiex huma mitluba jagħmlu dan fil-laqgħa li tmiss u jaraw lil Ray Anastasi. Grazi. Il-miżata għadha \$10 kull familja. Grazi li dawk li ħallsu l-miżata fl-aħħar laqgħa tagħna.

ITTRI LI NIRCIEVU...

Għażiż Paul,
Grazi hafna ta' dan l-aħħar Folju (Mejju 2013). Intenni l-validita' tiegħu. Folji bħal dawn, jgħinu jxerdu l-arti u l-kultura Maltija. M'hemmx dubju mill-impatt tal-letteratura fil-hajja tas-socjeta'. Fid-diversi forom tagħha, il-letteratura "timbotta" d-dinja lejn il-progress. Naħseb Paul, illi l-

hidma tiegħek u ta' shabek, ser tibqa' tinsisti għal dan il-ghan. Nibqa' nawguralkom.

B'imħabba, *Mario Griscit*

Għażiż Paul,
Mill-gdid prosit tassew u grazi għall-Folju li għoġbok tibgħatli. Il-hidma serja u kostanti tiegħek hi apprezzata ferm. Inselli għalik hafna.
Prof. Oliver Friggieri

Għażiż Paul,

Il-Folju tal-Grupp Letteratura Maltija tal-Victoria li tikteb inti niehdu gost bih ukoll aħna ta' Malta, aħseb u ara kemm iktar huwa apprezzat minn hutna l-Maltin tal-Awstralja. Taqtax qalbek, veru li fih hafna xogħol, imma ikkunsidra kemm qarreja jkun qed jistennewh. Prosit tassew,

Lina Brockdorff

IX-XIFER TAL-IRDUM

Meta thossok tavvicina lejn ix-xifer tal-irdum, meta tasal fi xjuhitek, toqgħod tghodd il-jiem kuljum.

Hawn jibdwlek ftit ilmenti; xi kultant bin-nifs maqtugħ. Xhin l-arritte tidda tghakksek, tidda tkun ta'spiss muġuħ.

B'daqqa haġa u b'daqqa oħra, issib ruħek għand tabib, dlonk jimlik bil-medicina, tiegħu int issir ħabib.

It-tabib jiġbdek mix-xifer li kont fsiġt qed javvicina u b'hekk itawwallek ħajtek, b'dik l-imbierka medicina!

Jgħaddu s-snin u t-tkemm jikber kulma tmur tkompli tixjeh, xorta wahda ma tkunx taf meta għal dejjem ser tistrieħ.

F'daqqa wahda bla ma tobsoor xi attakk jagħtik bla ħsieb, dan iwasslek f'tarf ix-xifer tal-irdum li kont hlomt bih.

Għalhekk jaqbel li tillesti u li tidda tipprepara, għax jekk tittraskura ruħek hemm min jaqbdok bis-sunnara.

LAURIE ARMATO
Airport West, Jannar, 2011

Tikteb Ritianne Stanyer minn Malta:

Glossarju – Ġermaniż-Malti/Malti-Ġermaniż

Wara s-suċċess miksub mill - “Glossarju – franċiż-malti / malti-franċiż” (MUP: 2009), il-Professur Tony Aquilina, flimkien mas-sinjorina Ritianne Stanyer u s-sur Alfred Scalpello, editja u aġixxa bħala ko-awtur ta’ glossarju ġdid, din id-darba mill-Ġermaniż għall-Malti u viċi-versa.

Dan il-glossarju huwa għodda oħra li kemm għalliema, studenti li qed jistudjaw biex isiru għalliema, kif ukoll studenti tal-Ġermaniż u l-ġenituri tagħhom li jkunu jixtiequ jsegwu il-progress ta’ uliedhom f’dan l-ilsien barrani, għandhom isibuh utli ħafna waqt li jkunu qed jistudjaw jew jgħallmu il-Ġermaniż jew meta jżuru l-pajjiżi fejn wiehed jitkellem il-Ġermaniż.

Huwa ukoll l-ewwel wiehed ta’ din ix-xorta fl-istorja tat-tagħlim tal-Ġermaniż f’Malta maħsub speċifikament biex jaqdi l-bżonnijiet ta’ qarreja Maltin. Kull kelma f’dan il-glossarju hi mfissra fid-dettall u b’eżempji konkreti billi tintuża f’sentenzi mitkellma jew miktuba. Dan sar bil-għan li jingħelbu l-problemi attwali ta’ mod ta’ espressjoni u fl-istess ħin, l-awturi qagħdu partikolarment attenti li jiġihares kemm il-kuntest kulturali Malti kif ukoll dak differenti Ġermaniż. Barra minn hekk, dan il-glossarju huwa tassew ħafif biex tużah u jgħin ukoll biex wiehed ma jagħmilx ċerti żbalji komuni meta jkun qed jaqleb mill-Ġermaniż għall-Malti u viċi-versa. Fih ukoll żewġ appendiċi b’taġħrif siewi dwar il-pronunċja tal-ħsejjes partikolari tal-ittri tal-Ġermaniż meta mqabbla mal-alfabett Malti jew Inġliż u ieħor dwar in-numri ordinali u kardinali fiż-żewġ ilsna. Fi kliem il-Prof. Aquilina, 'dan il-glossarju – ġermaniż-malti, malti-ġermaniż - barra li hu preċiż u miktub wara li saret riċerka metikuluża, huwa fuq kollox tassew ħafif biex tużah'. Min irid aktar informazzjoni dwaru, mitlub jikkuntattja lid-dar tal-pubblikazzjoni Faraxa fuq in-numru tat-telefon 356 99820157 jew billi jibgħat e-mail info@faraxapublishing.com jew inkella jidhol fil-websajt www.faraxapublishing.com.

IL-LAQGĦA T’APRIL

Għal-laqgħa t’April kellna attendenza mhux ħażin. Kellna xi apolġiji, fosthom tal-President, Dr Victor Sammut, li kien jinsab fuq btala f’Malta.

Wara li s-segretarja, Rosemary Attard, tatna f’it tagħrif fuq il-Grupp, kien hemm ħafna membri li qraw xi materjal li giebu magħhom, jew kitba originali tagħhom jew xogħol ta’ kittieba oħra.

F’nofs il-laqgħa kellna waqfa qasira fejn kulhadd ħa kikra te jew kafe` u xi gallettini. Nisperaw li naraw aktar membri ġodda, għalhekk il-membri għandhom iħajjru xi familjari jew ħbieb tagħhom biex jibdeu jiġu għal-laqgħat tagħna u forsi jissieħbu magħna.

IL-PAPIET — L-istorja tal-papat tul is-sekli

Fl-okkażjoni tar-riżenja tal-Papa Benedittu XVI u l-ħatra tal-Papa Franġisku I, Pubblikazzjoni Preca tal-Blata l-Bajda għadhom kemm ippubblikaw ktieb ġdid ta’ Anthony Spiteri bl-isem “IL-PAPIET, L-istorja tal-papat tul is-sekli”.

Kif jindika l-isem, il-ktieb fih ġabra estensiva tal-papiet kollha minn San Pietru l-ewwel papa sa dak preżenti, il-Papa Franġisku. Bħala addenda jinkludi wkoll ġabra ta’ taġħrif dwar l-antipapi, indiċi alfabetiku tal-papiet kollha u artiklu interessanti dwar il-papat. Biex il-qarrej ikollu l-verità shiħa dwar min qagħad fuq is-sedja ta’ Pietru matul is-snin, f’dan il-ktieb ma jissemwex biss il-papiet li għamlu ġieħ b’għerfhom u qdusithom lill-Knisja ta’ Kristu, iżda wkoll dawk li xejn ma kienu ta’ eżempju tajjeb fil-ħajja personali tagħhom u fil-mod kif mexxew. Il-ktieb ikopri 448 paġna u għandu qoxra attraenti bil-kulur maħduma minn Warren Busuttill. Jimbiegħ bil-prezz ta’ 15-il ewro mil-Librerija Preca tal-Blata l-Bajda u minn ħwienet oħra ewlenin.

IMUT ANTHONY MERECIECA

Dan l-aħħar, il-ħabib tiegħi f’Malta, Dr Carmel Mallia, poeta Malti magħruf ħafna, baġtat jgħidli li s-Sur Anthony Mercieca, membru tal-kumitat tas-soċjeta` tagħhom tal-Esperanto f’Malta ħalliema f’Marzu li għadda. Jiena kont iltaqjt miegħu, flimkien mall-kumitat kollu tal-Għaqda tal-Esperanto f’Malta, f’waħda miż-żjarat tagħna fil-gżira tagħna fejn kont intervjasthom għall-programm Malti tiegħi fuq 3ZZZ.

Fir-ritratt, mix-xellug, jidhru Bro. Oscar Mifsud; Dr Carmel Mallia, Dr Sayarpour (esperantista Iranjan li ġie jżur Malta), John Vella Bondin u Anthony Mercieca li llum m’għadux magħna.

Department of
Premier and Cabinet

OFFICE OF
MULTICULTURAL
AFFAIRS AND
CITIZENSHIP

*Proudly supported by the
Office of Multicultural Affairs
and Citizenship*

BANK OF VALLETTA p.l.c.

Uffiċċju Rappreżentattiv:

16 Watt Street, Sunshine 3020

Telephone: 9311-3222

IĦALLINA EDWIN BALDACCHINO

Nhar il-Gimgha, 17 ta' Mejju, hadna l-aħbar kerha tal-mewt ta' Edwin Baldacchino, persuna magħrufa hafna fil-komunita' Maltija. Edwin dejjem kien wiehed li hadem bi shieħ fost il-komunita' Maltija f'Melbourne u forsi qatt ma rċieva l-apprezzament li kien misthoqq. Hadem hafna fit-twaqqif taċ-Ċentru Malti ta' Parkville. Edwin kien bniedem ġenwin u kif ngħidu aħna l-Maltin, jagħtik qalbu. Dejjem kien lest biex jgħin f'xi haga jew oħra u qatt ma jaħrab ix-xogħol.

Il-Funeral tiegħu se jsir nhar l-Erbgħa, 22 ta' Mejju, fil-Knisja ta' St Mary, Railway Street North, Altona. Rużarju jibda fl-10 ta' filgħodu u wara tiġi ċċelebrata l-Quddiesa Funebri minn Fr John Taliana, mssp. Ikun hemm "viewing" qabel ir-Rużarju.

Edwin, flimkien ma' martu, Mary, kienu membri tal-Grupp Letteratura Maltija għal hafna snin.

Edwin halla jibku lil martu Mary u żewġ uliedhom, Joseph u Ingrid, u l-familja tagħhom. Aħna noffru l-kondoljanzi tagħna lill-familja kollha. *Agħtih, O Mulej, il-mistrieħ ta' dejjem.*

IRKUPRU TA' MUŻIKA ETNIKA MALTJA QADIMA

Fis-snin bejn l-1971 u 1973 żewġ żgħażaġh li jgħixu fl-Irlanda kienu ġew pajjiżna diversi drabi fejn kienu għamlu riċerka estensiva dwar l-istrument tradizzjonali Malti, iż-żaqq. Dan kien f'xiex li jgħib darba għal dejjem u b'hekk Malta kienet se titef parti integrali mill-wirt intangibbli tagħha. Meta għamlu attentat ta' rkupru fil-Qala f'Għawdex, fejn kien hemm indikazzjoni li dan l-istrument għadu haj, hadu sorpriża b'li sabu. Steve Borg, fundatur tal-grupp Etnika fl-2000, u li bħalissa għaddej b'riċerka akkademika fir-Renju Unit, ilu għaddej b'kuntatt kontinwu magħhom għal dawn l-aħħar tliet snin. Għaddej hafna snin mill-aħħar darba li għamlu riċerka fostna, sewwasew erbghin sena u għalhekk fuq sugġeriment ta' Steve Borg u qbil mal-Arkivji Nazzjonali, se ssir għotja ta' strumenti tradizzjonali u dokumenti oriġinali biex ikunu merfugħin fl-Arkivji Nazzjonali ta' Malta, bħala parti mill-memorja nazzjonali tagħna. Tul it-taħdita huma se jfissru x'sabu waqt ir-riċerka u se nisimghu xi siltiet tad-daqq taż-żaqq li ġew irrekordjati bejn l-1971 u l-1973; fost l-oħrajn melodija li ma nstemghet qatt ta' daqqaq Mosti, li skont Partridge tisboq lil kull oħra magħrufa. Wara t-taħdita se jkun hemm hin għall-mistoqsijiet u mbagħad niċċelebraw b'riċeviment. Din hija okkażjoni unika li m'għandhiex tintilef - għaliex issa ż-żewġ kelliema kibru - u kull min hu involut fil-mużika tradizzjonali inkluzi gruppi folkloristiċi, arkivisti u dawk kollha li jgħożžu l-wirt kulturali Malti.

Informazzjoni minn IL-PONT ta' Patrick Sammut:

IL-PREMJU DINJI TAL-POEŻIJA NOSSIDE 2013

Bħalissa huwa miftuħ sal-20 ta' Ġunju li ġej il-Premju Dinji tal-Poeżija Nosside 2013. Konkors bħal dan huwa miftuħ għal kull tip ta' ilsien u djalett, basta l-poeżiji parteċipanti jkunu miktubin jew tradotti f'wahda mill-hames lingwi uffiċjali tal-konkors: it-Taljan, l-Ingliš, l-Ispanjol, il-Portugiż u l-Franċiż. Jieħdu sehem fih parteċipanti mill-hames kontinenti u l-ewwel premju huwa ta' elfejn ewro, apparti premjijiet sbieħ oħra. Kull sena qed ikun hemm ukoll parteċipanti mill-gżejjer Maltin. Għal kull min hu interessat li jipparteċipa jista' jara s-sit www.nosside.org.

REĠĠHET ATTIVA L-BLOG TA' SERGIO GRECH

Rajt bi pjaċir li l-blog ta' Sergio Grech reġġhet fis-seħħ. Kull min hu interessat li jzomm aġġornat f'dak li hu marbut mad-dinja tal-ktieb u tal-letteratura jista' jara s-sit www.ktieb.wordpress.com

SENTEJN MILL-MEWT TA' FRANS SAMMUT

L-4 ta' Mejju kien it-tieni anniversarju mill-mewt tal-kittieb u studjuż minn Haż-Żebbuġ, Frans Sammut. Sammut kien fost il-fundaturi żgħażaġh tal-Moviment Qawmien Letterarju fis-snin 60. Jibqa' mfakkar, fost oħrajn, għall-imhabba li kellu lejn l-Ilsien Malti u lejn il-figura ta' Mikiel Anton Vassalli. Fost ix-xogħlijiet ewlenin tiegħu ta' min wiehed ifakkar ir-rumanzi Il-Gaġġa (1971), Samuraj (1975), u Il-Holma Maltija (1994). Sammut ippubblika wkoll novelli, drammi u kitbiet ta' natura storika, lingwistika u politika, kritika letterarja u riċerka oħra.

IMNIEDI L-KTIEB VACANZE ROMANE

Nhar il-Gimgha, 19 ta' April, saret it-tnedija tal-ktieb ta' Dr Emmanuel Attard Cassar, *Vacanze Romane*. Il-prezentazzjoni saret mill-Għaqda Poeti Maltin u saret fiċ-Ċentru Komunità Franġiskana fil-Furjana. Is-serata tmexxiet mill-PRO tal-Għ.P.M., Miriam Ellul. Inqaw siltiet mill-ktieb fil-waqt li wara l-awtur iffirma kopji tal-ktieb tiegħu. Il-mużika u l-kant kienu fdati f'idejn il-kantawtur Walter Micallef.

IMNEDIJA KOTBA OĦRA F'SITI U DATI DIFFERENTI

Nhar il-Gimgha, 5 ta' April, fil-Kumplex tal-Embassy fil-Belt, ġie mniedi l-ktieb *It-Tifel tal-Istitut* ta' David Azzopardi, ippubblikat minn Agius & Agius. Nhar is-Sibt, 20 ta' April, ġie mniedi fil-Lukanda Excelsior, il-ktieb *Għetebi Mikula*, antoloġija li tesponi l-kitbiet - poeziji u novelli - ta' għadd ta' awturi emergenti. Il-ktieb hu ko-editjat minn Joseph Sultana u Kit Azzopardi. Hija antoloġija ddedikata lill-memorja ta' Dun René Cilia u għandha l-għan li d-dhul imur għall-karità.

IL-POETA MINN NSW, FRANK ZAMMIT JIEĦU SEHEM F'SERATA TAL-GĦAQDA POETI MALTIN

Nhar il-Gimgha, 24 ta' Mejju, l-Għaqda Poeti Maltin tellgħet Lejla ta' Poeżija u Mużika fir-Razzett tal-Markiż, fil-Mosta. F'ambjent rustiku mill-isbaħ, udjenza ġmielha ngabret biex tapprezza l-kitba moqrija minn membri tal-istess Għaqda. Il-President, is-Sur Charles Magro, qal illi għalkemm il-poeżija fiha t-teknika tagħha xorta kull karba jew għajta ta' ferħ li toħrog mill-qalb tissejjah poezija. Huwa stieden lil dawk preżenti biex jifhmu u joqogħdu attenti għal dak li se jisimghu għax b'hekk biss wiehed iħoss sodisfazzjon fil-kitba tiegħu u jitgħallem minn haddiehor. Fost il-mistednin kien hemm is-Sur Frank Zammit, poeta Malti li jgħix ġewwa NSW fl-Awstralja, u li għamel żmien membru tal-Għaqda Poeti Maltin. Huwa qal illi jixtieq li jerga' jibda jikkorrespondi mal-GħPM u wara li qara żewġ poeziji offra għaxar kotba tal-ktieb tiegħu *Qwiel minn Fomm l-Imġarrab* (2010) lill-istess Għaqda. Il-kitarrist Ray Ellul żewwaq il-lejla b'siltiet mill-isbaħ tal-Beatles. Louis Vassallo, f'isem l-Għaqda Filantropika Talent Mosti, offra żewġ kopji tal-ktieb *Infakkru l-Passat—Niċċelebraw il-Gejjieni* li jfakkar it-30 anniversarju tal-istess Għaqda li tagħha huwa viċi President. Minn hawn hajr lill-GħFTM għall-post sabih li spiss tospitana fih.

Fir-ritratt jidher il-poeta minn NSW, Frank Zammit, waqt il-qari tiegħu.

(Grazzi lil Patrick Sammut għal dan it-tagħrif)